

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozunk mezei gazdaságunkba helyes arányokat.

<p>ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:</p> <p>Egész évre 20 kor. Fél évre 10 " Negyed évre 5 "</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.</p> <p>Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.</p> <p>A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czímzendők.</p>	<p>HIRDETÉSEKET</p> <p>a lap kiadóhivatala vess fel.</p> <p>Arjegyzék ingyen és bérmentve.</p> <p>Hirdetési mellékletek jutányos árban fogadtatnak el.</p>
---	---	---

Az e lapokban foglalt czikkeikért minden utánnomási jog fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TELEFON: József 40-66.

TARTALOM.

Szemle. — Ix.	Lap	565
Nemzetközi talajművelő-gép bemutató Galántán. — Balogh Bálint		566
Erdélyi „hegyvidéki” hátagazdasági rendszerek. — Dr. Cséser Lajos		567
A műtrágyázás nemzetgazdasági fontossága. — Matiaszkovszky Tádé		569
Könyvismertetés		570
Kérdések és feleletek		570
Kérdések: Repcevetés. N. M. — Havidíjasok. Cs. B. — Borjárandóság megadóztatása. G. F. — Szőlőrothadás ellen. K. A		
Feleletek: Homokon trágya rozs alá. Szücs János. — S. Mező Károly. — Répaetetés. Szücs János. — Udvar beftüvesedése ellen. F. Z.		
Aprók		570
Hírek		571

SZEMLE.

(Az időjárás. — A hivatalos termésbecslés. — A gazdasági egyesületek az egységes vezetés ellen. — A galántai nemzetközi talajművelő-gépbemutató. — A földgáz kihasználása. — A fakartell ellen.)

Nem irnánk már semmit sem az időjárásról, ha Sirius időjárása nem jelenik meg, a melyből nem tulságos sok jót olvashatunk ki. »Augusztusban — ugymond — az időjárás kedvezőbbnek ígérkezik. Az esőzés száma is csökkenni fog. Különösen a hónap második felétől kezdve csak helyenkénti zivataros esők várhatók, a hőmérséklet 4—5 napig emelkedik, de aztán már ismét süllyed; hűvös, szeles napok várhatók. A lehülés után ismét szép meleg napok jönnek. Augusztus hónapunk csapadékos jellegű lesz, hosszantartó szárazságtól kevésbé kell tartanunk. Augusztusban nagy, zivataros esők a következő napokon várhatók: 6, 7, 8, 9, 10, 15, 16, 17, 22, 23, 24, 25, 27-án. Szeptemberben több szép nap ígérkezik, de nagy szárazságtól ekkor se kell nagyon félnünk, mert ez a hónap is csapadékos jellegű lesz és több helyen zivataros esőt hoz. Az ország nagy részében esni fog, de ezek a zivataros esők nem fognak hosszasan tartani, Erős lehülés várható északi viharos szelekkel. Szeptember 22-től igen kritikus idő ígérkezik, esős, hűvös, viharos, itt-ott hócsapadékot fogunk látni, különösen a hegyes vidékeken. Ha azonban az idő hőemelkedéssel jönne, zivataros eső fog bekövetkezni és jéggel keverve fog esni az ország több részében. Októberben az időjárás elég szép és kedvezőnek mondható, különösen 22-ig, ettől föltűnően megváltozik az idő és hideg szeles napok ígérkeznek, több helyen kisebb havazás várható s éjjeli fagytól kell tartanunk. Majdnem minden hónap-

ban ígérkezik kisebb-nagyobb földrengés, a melyből mi is részesülünk. Az időjós fölhívja a földművelő ember figyelmét arra, hogy minden perczet föl kell használni, hogy munkáit bevégezhesse, mert az idő többször visszatartja és hátráltatja. Az ősz hosszának ígérkezik, de csapadékos jellegű lesz. Az időjárás november 10-ig enyhe lesz, míg 10—11-től hideg hócsapadék ígérkezik, 19-től pedig az ország nagy részében esni fog több napig. Tartós és erős hidegtől azonban kevésbé kell tartanunk, mert az idő csapadékos lesz és ködben is részesülünk. Azt hisszük, hogy nem a legkellemesebb prognózis.

A termésbecslésről véleményünket ismeri a gazdaközönség. Galántán az ország minden vidékéről összeözlöttek a gazdák s bizony azok véleményükben, hogy nincs annyi termés, mint a mennyi a kimutatásokban, megerősítettek. Megerősítettek abban is, hogy helyesen cselekedtünk, a midőn a vidéki Gazdasági Egyesületek sorsához és egységes vezetéséhez a GEOSz aegise alatt hozzászóltunk. Ugy látszik, hogy még lesz harc a vármegyékben a gazdasági egyesületek sorsa miatt, mert az érdekek divergálnak és nem kell az egységes vezetés. Sem a nemzetiségi alap, mely az országra nézve egyenesen káros.

A terméskimutatást alant közöljük le:

Buza.	Bevetett kat. hold	Átlag q-ban	Számbeli becslés	Termés 1912-ben q-ban
Augusztus 9-én	5,415.375	7.30	39,527.270	47,172.162
Julius 1-én	—	7.24	39,182.381	—
Julius 18-án	—	7.22	39,081.100	—
Julius 7-én	—	7.40	40,098.454	—
Junius 23-án	—	7.43	40,237.423	—
1912-ik évben	6,152.195	7.67	47,172.162	—
Rozs.				
Augusztus 9-én	1,880.492	6.89	12,965.228	13,752.821
Julius 21-én	—	6.78	12,745.311	—
Julius 18-án	—	6.75	12,691.794	—
Julius 7-én	—	6.87	12,911.476	—
Junius 23-án	—	6.89	12,957.735	—
1912-dik évben	1,965.424	7.00	13,752.821	—

	Bevetett kat. hold	Átlag q-ban	Számbeli becslés	Termés 1912-ben q-ban
Árpa.				
Augusztus 9-én	2,112.752	7.88	16,665.974	15,271.204
Julius 21-én	—	7.63	16,116.077	—
Julius 18-án	—	7.66	16,182.470	—
Julius 7-én	—	7.79	16,461.736	—
1912-dik évben	1,830.470	8.34	15,271.204	—
Zab.				
Augusztus 9-én	2,124.694	6.76	14,355.471	11,142.977
Julius 21-én	—	6.68	14,185.703	—
Julius 18-án	—	6.54	13,902.304	—
Julius 7-én	—	6.67	14,177.739	—
1912-dik évben	1,738.983	6.41	11,142.977	—

A kukorica és burgonya számbeli hivatalos első becslése augusztus 23-án jelenik meg.

A galánthai nemzetközi talajművelő-gépbemutató foglalkoztatta és foglalkoztatja a gazdákat. Nagyszabású volt ez a — mondjuk — verseny. Az óriási érdeklődés nem csak az országból és az országban nyilvánult meg, hanem a külföld minden részéből is özlöttek Galánthára a gazdák és szakértők. Elmondhatjuk, hogy nagyszerű volt és mindenképpen kielégítette a gazdákat és a géptulajdonosokat egyaránt. Örömmünknek kell kifejezést adnunk, hogy a jeles mezőgazda híreben álló báró Ghillány Imre földművelésügyi és báró Harkányi János kereskedelmi miniszter is megjelentek a versenyen és személyesen meggyőződhetek, mennyire szükséges a földművelésügynek fejlesztését istápolni. Az OMGE-t és a Pozsonyvármegyei Gazdasági egyesületet mindenesetre elismerés illeti a gépbemutató létesítése miatt, ugyszintén a lelkes földbirtokosokat, a kik készséggel engedték át területeiket a verseny céljaira és páratlan vendégszeretetet gyakoroltak. De ne feledjük el a jury fáradozását sem, mely tényleg emberfeletti munkát végzett, miként a járás főszolgabíróját sem. A versenyen 20 gyár 28 géppel, melyből 2 gőz, 20 benzin és 3 nyersolajmotoros volt, vett részt. Eredetre nézve 3 magyar, 8 német és 17 amerikai gép dolgozott is. A részletes tudósítást lapjaink más helyén közöljük le.

Nemcsak az ipart, hanem a földművelést is közölről érinti az erdélyi földgáz kérdésének felhasználása. A földgázfűtés ipari czelokra alig kerülne két fillérbe, míg a világítógázé 16 fillérbe.

Tisztelt Czim!

Van szerencsénk b. tudomására adni, hogy Állattenyésztési Osztályunk vezetője augusztus hó második felében, már az alpesi lehajtás megkezdésekor, Svájcba fog utazni több megrendelés foganatosítása végett.

Azon t. Tagjaink tehát, kik ezirányu szükségletüket ezen alkalommal óhajtják biztosítani, sziveskedjenek megrendeléseiket minél előbb bejelenteni és ha az utazásban személyesen résztvenni akarnának, ugy ezen szándékukat is közölni kérjük.

Budapest, 1913 julius hó.

Kiváló tisztelettel

Lényeges behozatali kedvezmény.

Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkezete.

lérbe kerül. A gazdákat érdeklő része a dolognak kihat a chilisalétermelése, mely óriásilag drága, holott a növényzet gyors fejlődésére, bokrosodására és ezzel az ellentállóképességre, mely a rovarkárok ellen óriás kihatással van. Reméljük, hogy még a kálitrágyatermeléshez is a földgázkutatás révén hozzájutunk, a mi mező- és közgazdasági szempontot tekintve, óriási hatást gyakorol az országos termelésre.

*

A fakartell uzsorája ellen fellép egy ipari tesztet: az asztalosoké, mert képtelen a jelenlegi viszonyok közepette azon árakat megfizetni, melyekkel ezen iparágat a kartell sújtja. Kuriózumképpen azért közöljük ezen harcot, mert tisztában vagyunk azzal, hogy a termelő alig kap valamit árujáért a kereskedőtől, a ki a kartell szerint ad el, viszont, ha a gazda kénytelen bármi czélra is fát vásárolni, az türelmesen fizet. Az OMGE programjába való, hogy ez ellen fellépjen, hiszen a termelés is van oly hatalom, mint a kereskedelem. Sajnos, romlandó árunál ki van téve a gazda a kereskedelem önkényének, de hát a fa tudvalevőleg nem tartozik a romlandó áruk közé.

— ix.

velésügyi, báró Harkányi János kereskedelmiügyi miniszter, számos külföldi és belföldi gazdasági egyesület vezetője s e mellett a gazdaság közönség oly számban, hogy most már határozottan megállapíthatjuk, hogy nem volt túlzott a rendező bizottság becslése, mely 10.000 résztvevőre számított. A rendelkezésre állott száznál több uri fogat*) alig győzte több fordulóval a heering módjára zsufolt rendes- és különvonatokból a vendégeket a bemutató színhelyére szállítani.

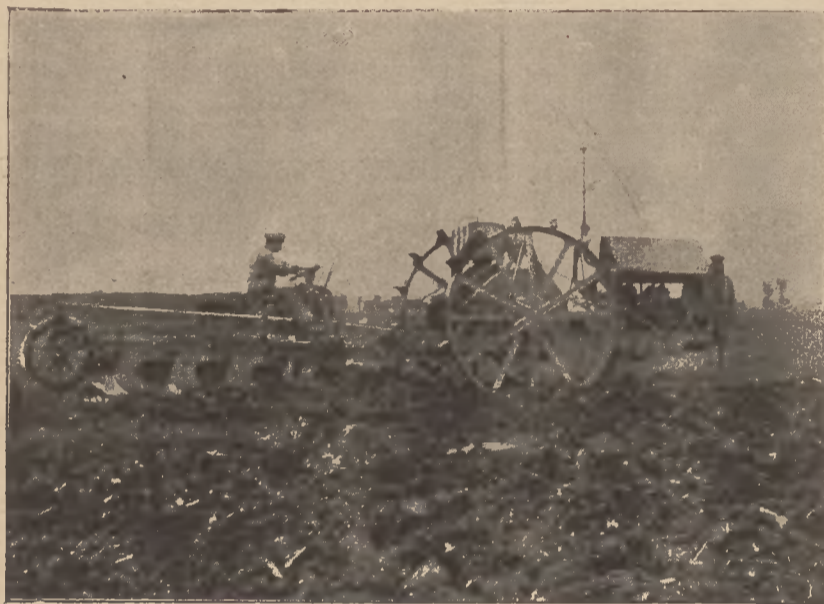
A bemutatóhoz szükséges földterületet három uradalom engedte át: Gülcher Jakab, gróf Eszterházy Béla és báró Kuffner Károly. Mind a hármat méltán illeti elismerés, mert minden lehető áldozatot meghoztak a siker érdekében. A verseny egész tartamára (4—5 hét) a szükséges fogatokat és cselédséget ők bocsátották rendelkezésre, nem tekintve azt, hogy ilyenkor a munkáskéz drága s az igavonó állat nagyon szükséges. Gülcher Jakab, a Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület alelnöke e mellett tevékeny részt vett a rendezésben is. Ő volt a helyi rendező bizottság elnöke. Igazi magyaros vendégszeretettel vendégül látta az egész idő alatt a műszaki

mennyi köszönet, vizet és olajat használtak föl, megállapították továbbá, hogy a munkát pontosan mennyi idő alatt végezték el. S nagy gondot fordítottak arra, hogy a 21 cm. mélység betartassék.

Tekintve, hogy a gépek nem egy időben s nem egyforma talajon működtek, a kifejtett munkamennyiséget úgy állapították meg, hogy a fölshántandó 5 hektár területen normál ekével (21 cm. mély, 27 cm. széles) több barázdát szántottak s közbe egy erőmérőt (dinamometer) akasztottak, mely egy forgásban levő papirszalagra a kifejtett HP.-ket egy tü segítségével belekarcolta. Ebből fogják azután a végzett munkamennyiséget pontosan kiszámítani s csak ezután tudunk majd tiszta képet alkotni magunknak az egyes gépek hasznavehetőségét illetőleg.

Sajnos, ma még csak nyers adatok (azok is csak részben állanak) rendelkezésünkre. A bizottság ugyanis a mégkésett aratás, a kellemetlen időjárás s a bejelentett gépek nem várt nagy száma miatt a munkával nem tudott teljesen elkészülni, úgy hogy több gépre vonatkozólag még teljesen hiányoznak a nyers adatok is.

Azonban ami késik nem mulik. Az adatok

67-ik ábra. Stock benzine motoros eke.

68-ik ábra. Mac Laren 100 lóerős gőzmagánjárója ekével.

Nemzetközi talajművelőgép-bemutató Galántán.

Irta: Balogh Bálint.

A nemzetközi talajművelőgép-bemutató aug. 9. és 10-én volt megtartva Galántán. A bemutató iránt nagy érdeklődés volt úgy a gyárosok, mint a gazdák körében. Ennek köszönhető, hogy a versenyen (mert hiába nevezzük bemutatónak, mégis verseny az) 30 gép vett részt. Ennyi talajművelőgép még egyetlen szántógép-versenyen sem volt együtt. A gyárosok sem költséget, sem fáradságot nem kíméltek, hogy a bemutatón résztvehessenek. Számos résztvevő volt a gépek igazi hazájából: Amerikából is. Ezenkívül Angol- és Németországból voltak itt versenyzők. Jólesőleg jelenthetjük ezek mellett azt is, hogy voltak magyar találmányú és gyártmányú gépek is a bemutatón, melyek a külföldiekkel derekasan kiállták a versenyt.

Azonban nemcsak a gyárosok, de a kormány, a szakkörök, valamint a gazdaközönség is nagy érdeklődést tanúsított ezen verseny iránt. Jelen volt: Báró Ghyllány Imre, földmi-

bizottságot. A tulajdonképpeni verseny s a gépek munkaképességének meghatározása, nem a bemutató napján, hanem már jóval előbb, július 14-én kezdődött. Ifj. Sporzon Pál és Karkoványi Ákos vezetésével két műszaki bizottság működött, mely a legpontosabb mérések eszközzésével szerezte meg azokat a nyers adatokat, amelyekből a gépek munkabírására, használhatóságára és üzemköltségeire nézve következtetni lehet.

Minden gépet előzetesen fékpróba alá vetettek, amelynek célja volt megállapítani, hogy képes-e a gép a bejelentett lóerőt tényleg kifejteni. A géppel ugyanis egy dinamót hajtattak s a fejlesztett áram mennyiségéből, mely egyszerűen lemérhető, állapítják meg a lóerőt.

Minden gép szántási próbát is végzett. Öt hektár vagyis körülbelül 11·57 m. hold területet szántott föl és pedig 8 zoll (21 cm.) mélyen. A bizottság lemérte, hogy a benzine motorok mennyi benzint, hűtővizet és olajat, a gőzgépek

*) Azonban csak 60 bonyolította le a forgalmat. Szerk.

majd csak nyilvánosságra kerülnek s az érdeklődők ezután is megkezdhetik a kalkulálást.

Azt ennek dacára el kell ismerni, hogy a műszaki bizottság igazán lelkiismeretes és pontos munkát végzett. Elvük volt: mérni, ami csak megmérhető. Ennek keresztülvitelére sem időt, sem fáradságot nem kíméltek.

Több versenyzőhöz intéztem kérdést, hogy meg van-e elégedve a bizottság munkájával. Valamennyi válasz egybehangzó volt. Mindannyian megnyugvással néztek a műszaki bizottság munkája elé. Ez megnyugtathatja a gazdaközönséget is.

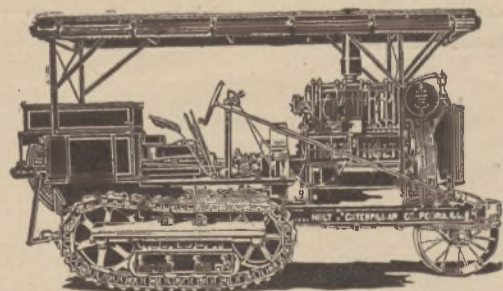
*

Maga a bemutató a Galántáról Nemesneboj-szára vezető út szélén 3 km. hosszúságban elnyúló földtáblákon tartatott meg. Minden gép külön-külön volt fölállítva s mindegyik dolgozott.

A benzine motorokban s a bemutató területén a jövő képe tárul elénk. A folytonosan növekedő munkáshiány, s a folyton fokozódó takarmányhiány a gépek fokozottabb igénybevételére ösztönöznek bennünket s bármily különösen hangzik is, a jövő igavonó barma a benzine motor lesz.

A CATERPILLAR a legmegbízhatóbb, leggazdaságosabb üzemű egyetlen traktor, mely tartós esőzés után, mélyen felázott talajon vagy laza futóhomokon, sőt lápföldeken, hol kerek traktor még csak megmozdulni sem tud, sőt ökrö- vagy lófogat is csak sok bajjal vergődik át, fennakadás nélkül dolgozik.

A CATERPILLAR egyaránt beválik szántásnál, tárcsásboronák, aratógépek vagy más munkaeszközök vontatásánál és fuvarozásnál. * * * * *

HOLT CATERPILLAR COMPANY VEZÉRKÉPVISELETE, Budapest, V., Hold-utcza 15.

Ez vontatja aratógépeinket és ekéinket, hajtja cséplőszekrényeket.

A bemutatóról joggal elmondhatjuk, hogy az szép volt, tanulságos volt és hogy az jól sikerült. A géptechnika csúdas haladását bámulhattuk.

A résztvevő gépeket általában két csoportra oszthatjuk a hajtóerő szerint: gőzgépekre és benzintraktorokra. Mindegyiknek meg vannak az előnyei. A gőzgépek föltétlenül kevesebb üzemzavarral dolgoznak, de nehézkesek, e mellett, több az üzemeltetés, mert hisz sok szenet és vizet használnak föl s ezek fuvarozásához igazoló állat és munkáskéz szükségeltetik. Tartósságuk is minden valószínűség szerint nagyobb a benzintraktorokénál.

A benzinmotorok könnyebbek, általában mozgékonyabbak, vizet keveset használnak el, kezelésükhöz kevés munkás szükséges s így az üzemeltetés jóval olcsóbb. Tartósság szempontjából azonban még nem állották ki a tűzpróbát. Tekintve, hogy a benzinmotorok nagy forgási számmal (percenként 350—800 fordulat) dolgoznak, a kopásnak jobban ki vannak téve, valószínű, hogy a későbbi években a javítási költség — akár csak az automobiloknál — tekin-

több díjat kellett volna kitűzni, hogy ezzel is tájékoztathassák a közönséget.

A versenyen a következő gépek vettek részt: 1. Stock. Bej. Munkácsi és Bánki Budapest 2 db. 50 H. P. benzinmotorokéval. Az első típus csak előre, a második előre és hátra halad. Az első a próbaszántást 9 óra 47 percz alatt végezte, s elfogyasztott 103.50 kg. benzint, 2.8 kg. hűtővizet, 21.6 kg. motorolajat és 0.5 kg. kenőcsöt. A második minta az 5 hektárnyi területet 8 óra 48 percz alatt szántotta föl s 106 kg. benzint 9 kg. hűtővizet, 13 kg. motorolajat, s 0.3 kg. kenőcsöt használt föl. Próbaszántását igen nehéz, kötött talajon végezte. 6 ekevassal dolgozik.

A Stock motoreke a mozgékonyabb eketípusok közé tartozik. Kezeléséhez egy ember szükséges. Ez ülő helyzetben, egy helyből kormányozza az ekét, onnét szabályozza a szántás mélységét is. A gép súlya aránylag csekély s két nagy és egy kis hátulso kereken nyugszik. Az egyik nagy kerék a barázdában megy, a másik a tarlón, de azt szemmel láthatólag nem nyomja meg, hanem nagy kapaszkodóival inkább föl is lazítja. Könnyedén és gyorsan mozog s kifogás-

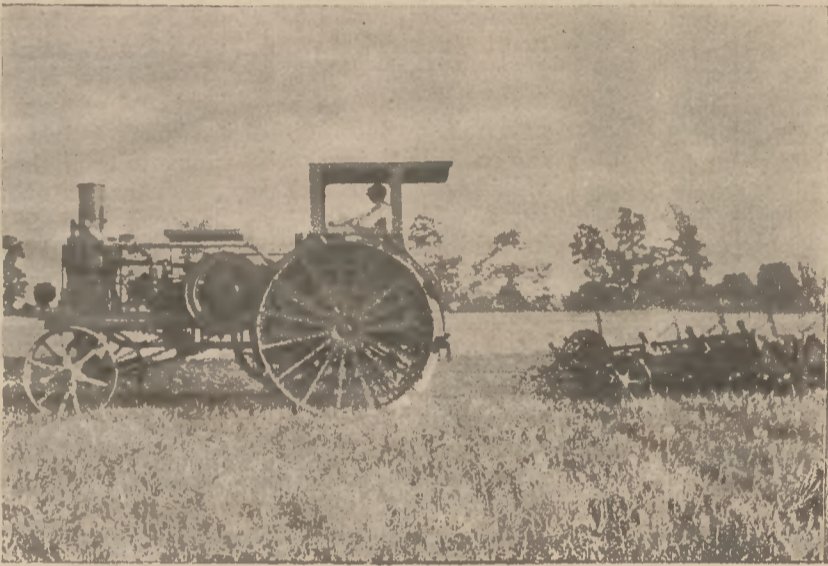
ellátva. Az 50 lóerős gép ára eke nélkül 16.660 és 18.250 kor., a 100 lóerős ára 26.000—32.000.

Üzemben tartásához 2—3 ember szükséges. Igen használható munkaképes gépnek látszik, s nagyobb uradalmakban is meg fog felelni.

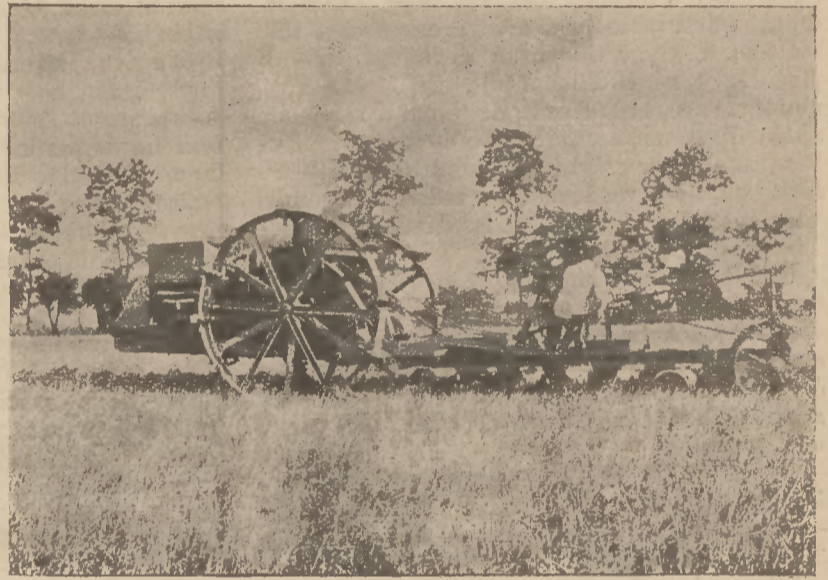
3. Avery Co Peoria U. S. A. 31. lóerős benzintraktora az előirt 5 hektár területet 14 óra 15 perc alatt szántotta föl. Elfogyasztott 138.45 kg. benzint, 192 kg. hűtővizet, 15.5 kg. motorolajat, 0.3 kenőcsöt.

A motorja a gyengébbek közé tartozik s csak 4 vasu ekét visz el. Annál czélszerűbbek az ekéi s el lehet mondani, hogy az összes bemutatott ekék között czélszerűség és hasznavehetőség tekintetében a legelső helyen áll. Ugyanis minden egyes eke külön áll, külön mozog s így alkalmazkodik a talajhoz, tehát igen szép és egyenletes munkát végez. Ennek dacára az ekékhez külön ember nem szükséges, mert a gépész egyetlen kézmozdulattal, a lehető legnagyobb könnyűséggel igazítja. A gép ára nem volt bejelentve. A bejelentő czég Bächer & Melichár Budapest. Különösen kisebb gazdaságokban igen megfelelő ezen tractor.

4. Komnik a Stock-motorekéval teljesen azo-

69-ik ábra. Avery benzintraktor.

70-ik ábra. Komnik motoros eke.

télyesebb összegre fog rugni. Ezt különben majd megmutatja a jövő. Az bizonyos, hogy a benzinmotorok ma már igen tökéletes kivitelben készülnek, s kezelésük aránylag könnyen megtanulható. A benzin, mint erőforrás pedig nem drágább a kőszénél.

A mi pedig a szántás minőségét illeti, ez valamennyi gépnél kivétel nélkül jó. A szántás minőségére a gépek különben is kevés befolyással vannak s legfeljebb a gépek mozgási sebessége hat ki az eredményre. Azt tapasztaltuk ugyanis, hogy a gyorsabban mozgó ekék szebben porhanyitanak. A szántás minőségét a talajviszonyokon kívül, az ekék szerkezete befolyásolja leginkább.

Az ekékre is elmondhatjuk, hogy általában jók voltak. Legtöbb gép John Deere ekével volt felszerelve.

A műszaki bizottság a kiadott nyers adatokon kívül a gépek hasznavehetőségét illetőleg semmiféle fölvilágosítást nem adott, miután erre nem is volt utasítása. Ezt mindenesetre helyteleníteni kell, mert így tisztán a vásárló közönségre van bízva annak megállapítása, hogy melyik gép a legmegfelelőbb. A versenyen ellenkezőleg

talán munkát végez. A forgókat is föl tudja szántani. még az esetben is, ha a birtok körül van árkolva ára 24, illetve 26000 korona. A nélkül, hogy ennek a gépnek reklámot csinálni akarnánk, megállapíthatjuk, hogy a közönség állandó érdeklődésének tárgyát képezte.

2. I. & H. Mac Laren Midland Engl. W. Leeds 2 db gőzmagánjáróval és pedig egy 50 és egy 100 lóerős géppel vett részt a bemutatón. Bejelentő czég Fleischl Samu, Budapest.

Az 50 lóerős gép 8 vasu ekével az 5 hektár területet 8 óra 3 percz alatt szántotta föl s 604.5 kg. porosz kőszén, 379.4 kg. tápvizet, 3 kg. hengerolajat és 5.5 kg. gépolajat használt el.

A 100 lóerős gép az 5 hektárnyi földet 6 óra 13 percz alatt szántotta föl 14 vasu ekével. Elhasznált 624.5 kg. kőszén, 583.5 tápvizet, 2.7 kg. hengerolajat és 3.2 motorolajat.

Bár mindkét gép nehéz talajon dolgozott, próbaszántását könnyen, fönnakadás nélkül végezte. Mindkettő nagyobb, nehéz gép s a talajt széles kerekei daczára is megnyomja egy kicsit, de azért azt a legkifogástalanabb minőségben föl szántja. A gépek John Deere ekével vannak

nos típus s annak az utánzata. 90 HP. benzinmotoroké, az 5 hektárnyi területet 6 óra 41 percz alatt szántotta föl s 108.5 kg. benzint, 22.5 kg. hűtővizet, 9 kg. motorolajat s 1.3 kg. kenőcsöt használt föl. Ugy előre, mint hátra tud járni. Könnyedén és gyorsan mozog s jó munkát végez. Kezeléséhez egy ember elegendő Bejelentő czég: Fehér Miklós és társa Budapest (Folytatjuk.)

Erdélyrészi „hegyvidéki“ határgazdasági rendszerek.

Írta: Dr. Cséser Lajos.

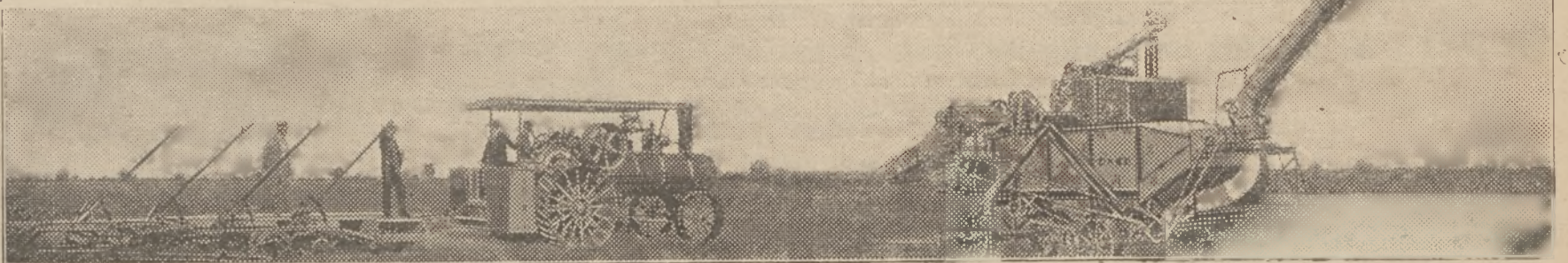
III.

A gazdasági határművelési rendszereket megfigyelve, már a táblázat csoportozatából kitűnik, hogy: »a hány ház, annyi szokás«. Azt már jeleztem, hogy itt inkább az átmeneti gazdasági rendszer a jellegzetes, átmenetek a legelő gazdagsági, a »nyomások«, sőt szabad gazdasági határrendszerhez is. Az átmenetnek mindenütt az a jele, hogy a fütermő helyek foglalják el a gazdasági művelési terület nagyobb (60—90%-át) s kisebb területen vannak csak

CASE

automatikus cséplők 8—10 munkással végzik azt a munkát, melyhez régi rendszerű cséplőknek 25 ember kell. Magyarországba évek óta bevezetve!!

Vezérképviselő: HAHN ARTHUR és TÁRSAI BUDAPEST, VIII. kerület, Üllői-ut 52G.

Setzlösing salétromot is gondolhat. De az olvasó ezt nem találhatja ki.

Ezekben tehát a cikkíró erős támadást intéz, egy mindenestre föltűnést keltő kijelentésem ellen, anélkül, hogy annak megokolását figyelmére méltatta volna. Mert az tény, hogy dolgozatomban ott, ahol a különböző műtrágyaféléket hajtásuk időtartama szerint osztályozom, a chilisalétromot az általános fölfogásnak megfelelően, egy évig ható műtrágyának jelzem és hogy a nitrogén-műtrágya név alatt mindig a chilisalétromról írok, mert hiszen nálunk számbevehető mennyiségben csak ezt használják. A görzi nagyszabású 103 ötezer négyszög méter területű parcellán végrehajtott kísérletezésnél azonban, miként azt Grábner Emilnek »A szőlő trágyázása« című műve nyomán, dolgozatomban 55. és 56. oldalain részletesen előadom, a teljes műtrágyázás az első évben 316 q, a második évben pedig 244 q szőlőterméstöbbletet adott és ebből arra következtettem, hogy a chilisalétromozás termésmefokozó hatása a második évben is érvényesül, tehát az évenként megismételt chilisalétromozás talán nem is föltétlenül szükséges. Ugyanez tapasztaltatott a gyümölcsfák műtrágyázásánál is. Itt egy olyan megállapításról van szó, amely a gyakorlati tapasztalat eredményein alapul és amelynek igazságát a további kísérletezések hivatják eldönteni. Ez még további érdemleges vita tárgyát képezheti és fogja is bizonyára képezni, de nem olyan hihetetlen képtelenség, mint a melynek a kritikáló azt föltűntetni szeretné. Legalább is a bíráló-bizottság nem tartotta annak, pedig ugyancsak lelkiismeretes revízió alapján bíralt és szaktekintélye előtt a cikkíró is meghajolhat. Az újabb gyakorlati tapasztalatok eddigi eredményeinek teljes negligálásával és az eddigi dogmaszerű tételek egyoldalú beállításával, az ilyen megállapítást egyenesen tagadásba venni és egyszerűen lehurrogni, a czélzatos felületesség látszatának odiuma nélkül nem lehet és komoly bírálatban nem is szabad.

A tőzeg jelentősége napjainkban s tőzegtelepeink.

Irta: *Klaszsek Ödön.*

A tőzeget már régóta ismerjük mi gazdák s használjuk alom gyanánt, vagy némely vidéken, mint a Hanság, hol könnyen hozzáférhető, kiaknázható, tüzelőanyagul is szívesen használják. Az újabb időkben azonban már fokozott figyelembe is részesítik ezen kitünőt, a szalmát pótló anyagot. Mivel állandó keresetnek örvend, az értéke is lényegesen emelkedik.

Az okszerű gazdálkodás, a gabonaneműek termelését, tekintettel a mai magas husárokra, mindinkább csökkenti az állattenyésztéssel szemben s hol eddig leginkább a kalászosok termelésével foglalkoztak, ott lassan-lassan elfoglalja ezektől a legnagyobb helyet a takarmány. A gabonaföldek kisebbek lesznek a mindinkább növekvő takarmányfélékkel szemben. S a mily arányban felkarolják az állattenyésztést, oly arányban csökkenik a szalma, alomkészlete a gazdának. Már pedig úgy a tápanyagviszaporításra, mint az állataink almozására szükségünk van egy szalmapótló anyagra, amely a hozzáfűzött követelményeknek mindenben megfeleljen. Ezen anyag pedig a tőzeg, melyet legszívesebben használ alomul a modern gazda, lévén a tőzegalom az almozásra használt összes anyagok között a legmegfelelőbb, mert leginkább megfelel azoknak a követelményeknek, melyeket a jó alommal szemben igényelünk.

Csak az utóbbi időben örvend a tőzeg nagyobb keresetnek, az előbb említett okoknál fogva. Mert mint jó vízszívó, nyers állapotban nagy súlyánál fogva nem volt szállítható s csak az újabb időben törekedtek azt alaposan megszártva, kirostálva, megkönnyítve, bálókba kötve forgalomba hozni. Így ezzel karöltve, az ezen eljárásához szükséges gépek s eszközök előállítására is gondot fordítván. Ma már nagyobb üzemű tőzegtelepet is találunk modernül felszerelve. Igaz, hogy az ilyen nagyon kell keresni.

Miután a tőzeget így könnyebben hozzáférhetővé tették olcsóságánál fogva, még távolabbi vidéken is, a gazdák már jobban ismerik s tudják, kik egyszer is használták, hogy puhább, kényelmesebb fekhelyet nyújt az állatoknak, mint bármely más alomféle. A korpájától megtisztított tőzeg oly tiszta almot szolgáltat, mint a szalma, sőt a megtépett, szétszagotott tőzeg az ürülékkel sokkal jobban keveredik, a hig ürüléket pedig tökéletesen felszívja. A tőzegalom súlyának 12-szeresét tudja vízben magába szívni, minél fogva azon előnye származik, hogy a trágyából semmiféle megveszendőbe, trágyaléc-satornára szükség nincs is. A trágyakezelés tehát, hol tőzeget használnak, a legegyszerűbb s legolcsóbb, mivel a trágyából semmiféle veszít el.

Mint mindennek ezen a földön, úgy a tőzegalomnak is megvannak az ellenségei, kik elfogultan hivatkoznak a tőzegalom egyik másik költött rossz tulajdonságára. »Nem kell biz én nekem, hamar átnevessék s így állataimnak hideg fekhelyet nyújt. Maradok csak a szalma mellett«. Hát bizony ez is csak rosszakaratu ráfogás. Legjobban kezelt uradalmak használják megelégedéssel a tőzegalmot. Saját tapasztalataimból állíthatom, hogy mindenben megfelel a kívánt követelményeknek, az összes alomféléket messze felülmúlja. Hazánk egyik legjelesebben kezelt uradalmában, a gróf Eszterházy csákvári uradalmában, használtuk szalmaszűk esztendőkből éveken át alom gyanánt, hol mint tapasztaltam, nem csak a hig ürüléket szívta fel tökéletesen magába, hanem az amonniakot is mind lekötötte s így ezen értékes anyag sem megy veszendőbe, mint más alomféléknél. Az istálló levegője így tiszta marad. Hol tőzeggel almoznak, ott az »istállószag« ismeretlen fogalom. A tőzeget, mivel sok nedvességet képes magába szívni, tovább tarthatjuk állataink alatt, a nélkül, hogy a trágya értékes alkatrészeiben megfogyatkoznék. Mivel kevésbé terimés anyag, könnyen préselhető s így könnyen, olcsón szállítható távolabb is.

Bár a vélemények nem mind egybehangzóak a tőzegalom használhatóságáról, egyesek véleménye szerint tehénistállóban sötét színe miatt nem a legmegfelelőbb, tisztaság szempontjából, továbbá laza állapotánál fogva hullik s porzik. Ezen azonban nagyon könnyű segíteni egy kis szalmával, mit vékony rétegben fölé hintünk.

Tőzeg és tőzeg között azonban nagy a különbség. Vannak helyek, honnan az alomnak árusított tőzeg tényleg nem a legmegfelelőbb, tisztátalanságánál fogva, sok benne a föld vagy már túlérett a tőzeg, úgy nagyon poros s kevés benne a szivacsos, alomnak jó anyag. A jó s száraz tőzeg vörösesbarna, spongyaszínű, a növényi rostok s szálak benne könnyen kivehetőek. Minél barnább színe van a tőzegnek, a korhadása annál előrehaladottabb, több benne a por, mint az alomnak alkalmas tőzeg. Minél rostosabb a tőzeg, annál kevésbé fog porlani, annál kevésbé fognak az állatok tőle bepiszkolódní. Miért czélzerű a tőzeget kirostálni. A hol kirostált, alom-

mul alkalmas tőzeget használ a gazda, az állatok bepiszkítása kizárt dolog.

A rostálással kivert tőzeghulladékot, tőzegport szintén nagyon jól értékesítheti a gazda, fekáliatrágya keveréséhez, vagy komposzttelepre kihordva, a legjobb trágyát szolgáltatja. A tőzegporos árnyékszék a legtisztábbak, szagmentesek. A tisztogatása is könnyebb, kényelmesebb, mint minden más rendszerű árnyékszéké.

A tőzegalom alkalmazása azonban csak ott fizeti ki magát, hol szigorúan mérlegelve a dolgot, határozottan olcsóbb a szalmánál. Ott, ahol sok szalmával rendelkezik a gazda, míg a tőzegért pénzt kell adni, dőreség volna tőzeggel almozni s a szalmát nem használni. Természetes előnye csak az olyan helyeken van meg a tőzegalomnak, hol nincs kellő mennyiségű szalma, esetleg a szalmát jobban lehet értékesíteni (takarmányszűk években, vagy a szalma ipari feldolgozása) mint a tőzeget beszerezni.

Daczára a tőzeg naponként mindjobban emelkedő értékének, ezek kiaknázását kevés uradalom kivételével, alig kultiválják. Mintha még mindig nem ismerték volna fel ennek a kiváló anyagnak kitünőt tulajdonságait. Hazánkban óriási tőzegtelepek fekszenek kihasználatlanul, sok ezret zárván magukban, csak itt-ott turja fel a szegénység, tüzelőanyagát fedezvén belöle.

Ezreket rejt magában, csak hogy mást ne említsünk, az a több ezer holdas tőzegpuszta a Balaton somogyi oldalán. Kiaknázatlanul hever, legfeljebb savanyu legelőt nyújt a rajta tipró, legelésző bivalycsordának.* De legelőnek sem igen mondható, inkább kákás, nád s mocsár fedi, mint legelőnek használható terület. Mig ezek a területek okszerűen kezelve, kihasználva, szakszerű vezetés mellett a kellő tőke befektetésével gyümölcsöző iparvállalattá volnának fejleszthetők. Példa rá a lengyeltóti uradalom pusztaberényi gazdasága, hol hozzáértő szakemberek vezetésével mehozza az ezek farradtsága gyümölcsét, a befektetett tőkét, messze területre szállítva hirdeti az uradalom élelmeségét, ügyességét.

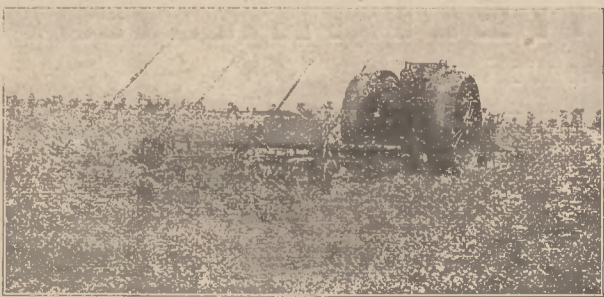
S ezzel szemben szomorúan látunk lecsapolatlan óriási területeket, benőve kákkal, náddal. Alatta mindenhol tőzeg és tőzeg. A laposokban felette meggyült vadvizekre jár a környék parasztsága orvul halászni, néha-néha magával visz itt-ott felásott tőzegesomót, mondván: »jó lesz otthon tüzelni vagy almozni«. A paraszt már felismerte a hasznosságát, de az uraság még észrevétlenül jár el mellette. Vagy ha az ember felhívja a figyelmét, hát fejbőlogatással intézi el röviden: »jó volna, jó volna, de pénz kéne hozzá sok«. Hej, pedig gazd' uram, megéred az az uzorakamatot is. Csak még nem is olyan régen, pár éve, 10 fillérért lehetett azoknak a földeknek □-ölét kapni, ma már 3 korona, de lesz az még több is! Egyik-másik helyen már cséplés idején a gépeket is fütik vele, de még egyéb értékesítésével nem foglalkoznak.

Vannak már helyek, hol kisebb nagyobb tőzeghalmazokat talál az ember, egy-két odaépitett tőzegpajzát, tőzeggyárnak indított korhadó romhalmazt. Még látni rajta a felirást: »E... i műtrágyagyár tőzegtelepe«, de embert azonban már keresve sem találunk. A már régebben kiaknázott tőzeget újra átnötte a fü, a tőzeg feldolgozására beszerzett gépeket marja a rozsdá, ... a telep gazdája már rég odébb állt »szerencsét próbálni«.

Mert szomorú, de itt is érvényesül az a spe-

* Gróf Hunyady József kéthelyi uradalma már évek óta kihasználja tőzegtelepeit.

Szerk.

„Titán“ motoros szántógépünk 8 ekével 10'' mélyen 4'' altalaj lazítással szánt és boronál. (felv. gr. Niczky Ferencz ostffyasszonyfai birtokán.)

„TITÁN“ 60 HP. motoros szántó- és egytemes mezőgazdasági vontatógép. ::

Teljesen hazánk talajviszonyaihoz van építve. — Komoly érdeklődőknél kívánatra bemutató szántást is rendezünk, minden vételkötelezettség nélkül.

Árjegyzékkel, bőven ismertető leírással szívesen szolgálunk:

MAGYAR MOTOR- ÉS GÉPGYÁR R.-T. SZOMBATHELY.
BUDAPEST, V., VÁCZI-KÖRUT 61.

R. az erdők hatását közelebbről részletesebben vizsgálta s adatai szerint az erdők nagy jelentőségét elsősorban abban látja, hogy a talajból óriási mennyiségű vizet szívnak fel és elpárologtatásukkal a gyakran holt tőkét képviselő talajvizet gyorsan és nagy arányokban más, egyébként vízben szegény területek növényzete részére felhasználhatóvá teszik, vagyis az erdők a víz körforgalmát tetemesen fokozzák. Különösen a patakokat szegélyező nagy erdőségek igen fontos éghajlati tényezők.

Az égetett mész darabos alakban kerül forgalomba; szokásos ugyan a mész sajtolása is, de az eljárás oly körülményes és oly sok munkát fogyasztó, hogy általánosan el nem terjedhet. A meszet meglehetősen fel kell aprítani a sajtolás előtt és magas hőfok mellett körülbelül 1500 atmoszféra nyomásnak kitenni; de így is előfordult hogy a mészszekrény később szét-hulltak a levegőn. Egy budapesti mérnök most igen fontos felfedezést tett ezen a téren; rájött arra, hogy a meszet a sajtolás előtt le kell hűteni (de nem a fagypontra alá), ha az eddiginél kisebb erő és munkaszükséglet mellett szét nem hulló mészszekrények akarunk előállítani. Ha az égetett meszet előzőleg hűtjük, nem szükséges többé a mészdarabokat a sajtolás előtt felaprítani, a mi egymagában is lényeges munkamegtakarítást jelent: a nyomást csak 800 atmoszféráig kell emelnünk, a mi körülbelül fele a régebben alkalmazott nyomásnak. Az eljárás leglényegesebb előnye természetesen az, hogy a sajtolt mész hosszabb raktározásnál sem esik szét. A mészpor feldolgozása már valamivel költségesebb, mert azt a tulajdonképeni sajtolás előtt, kisebb nyomás alatt elősajtoljuk s ezután újra nagyobb darabokká kell aprítani, hogy azután a rendes kezelés alá vehessük. A feltaláló szerint a hűtött mésznek jó tulajdonságait molekuláris változások idézik elő. Nehézségeket okozott eddig az is, hogy a mész a sajtolás megszüntése után duzzadt s a formába szorult, a honnan nehezen lehetett törés nélkül kiszabadítani. A feltaláló sajtológépe ezt a hátrányt is kiküszöböli, mert a gép szerkezete a sajtolás megtörténte után a mész expanzióját nem akadályozza.

A vihar mint a legújabb szőlőbetegség. A balatonvidéki szőlőhegyek birtokosai között nagy riadalmat okozott az a hír, hogy egy újabb veszedelmes szőlőbetegség lépett fel, a mely például Mogyorós községben is egy nap alatt ezernél több szőlőtőkét tett tönkre. A gazdák a beteg tőkékből néhányat felküldtek a m. kir. országos ampeloiógiai intézetbe megvizsgálás céljából. Az intézet visszairt a gazdáknak, hogy az összes tőkéken a villámcsapás tünetei voltak megállapíthatók. Tehát a baj nem nagyon veszélyes, mert tovább nem terjedhet. E jelenség annyira ritka, hogy még szakember is, mivel ritkán lehet látni, alig tudja azonnal felismerni. A villámsújtotta tőkéknek elpusztult részeit el kell távolítani, a megmaradt ép lombokat pedig permetezni, hogy a gyengült tőkék az élősdű penészek megtelepedése és elszaporodása, mely az egész tőkét tönkre tehetné meg legyen akadályozva.

A kinematografia a bakteriologia szolgálatában. Az egyik németországi orvosegyesületben nemrégiben az egyik tag *dr. Olop* professzor, a ki huzamosabb időt töltött az afrikai gyarmatokban, igen érdekes előadást tartott a tropikus betegségek és azok okozói elleni küzdelemről. Előadásának legérdekesebb része az volt, a mikor a tropusi betegségeket előidéző fertőző mikroba és bacillusok tanulmányozását kinematografikus főlvelekké képben illusztrálta s ekként tüzetes betekintést nyújtott az orvosi tudomány ezen bonyolultabb és még kevésbé ismert részébe. A kinematografiát egyébként már 1897. év óta használják az orvostudomány céljainak szolgálatára, de a mikroszkopikus bakteriologia világát csak 1908-ban sikerült először főlvenni a filmre. Azóta természetesen nagyot haladt a tudomány és a technika, úgy hogy *dr. Olop* előadása során már ezersze-

res nagyításban volt képes a különböző tropikus betegségeket okozó bacillusok világát bemutatni. Be lettek ez alkalommal mutatva a legújabb idők tudományos főlvedezései, az álomkór és az afrikai váltóláz (malária) bacillusai is. Az egyik képen bemutatásra került az a folyamat, hogy a Tropusokon élő embereknek ezek a parányi, de annál veszedelmesebb ellenségei miként működnek, élnek és szaporodnak a vérben. Rendkívül érdekes volt látni, a mint a fehér vértetek teljes erejükből ellenálltak a kórozó bacillusoknak és azokat végül meg is ölték. Bemutatásra került ezután a moszkító néven ismert szunyogféleknek, a malária közismert hordozóinak és terjesztőinek életfejlődése és munkája, végül pedig a mérges kigyók, életfolyamatok és egyéb ezzel kapcsolatos dolgok kerültek a filmre. Rendkívül érdekesítő volt egy kigyók elleni küzdelemre vonatkozó főlvetel. Braziliában tudvalevőleg él egy nem mérges kigyófaj, a mely nagy pusztítója a mérges kigyóknak. Ezt a kigyót tehát óvják és tenyésztik, mint a mérges hullók elleni küzdelem természetes és kitűnő védőfegyverét; s ma már áttelepítették Afrikába is, sőt újabban kísérleteznek az áthonosítással is Indiába. Ezt a kigyót és egy másik mérges kigyót mutatta be a professzor a vászonon olyan helyzetben, mikor éppen élet-halál harcukat vívták s a mely harc a mérges kigyó halálával végződött.

HIREK.

Időjárás Jásznagykunszolnok megyében egészben több mint hét óta alig változott. Változás csak annyiban történt, hogy utóbbi időben néhány melegebb napunk is volt, csapadékos jellegét azonban egészben megtartotta. Ha ugyanis egy-két nap nem esik az eső, utána okvetlenül esik három nap is egymásután. Ezen időjárás akadályozta és akadályozza még állandóan a behordást és hátráltatja a cséplést. De hátramaradt ezen időjárás miatt a kukoricza fejlődése is. Ma is két napi esőtlen idő után esőzettel fenyeget. Már is csepeget és csepeget. Valahára már szárazabb idő volna kívánatos a szőlőre nézve is, a melyet rohamosan pusztított a perenoszpóra.

Magyar szövetkezetek a glasgowi kongresszuson. Folyó hó 25-én kezdődik Glasgowban a szövetkezetek nemzetközi kongresszusa. A kongresszust *Earl Grey* nyitja meg. A nemzetközi tanácskozáson a magyarországi szövetkezeteket *György Endre* képviseli. A kongresszus iránt világszerte nagy az érdeklődés.

A kolozsvári gazdanapok. Az Erdélyi Gazdasági Egyesület által szeptember hónap 5-8. napjain Kolozsvárott rendezendő kiállítások iránt általános az érdeklődés nemcsak az erdélyi részű gazdaközönség, de az ország legveszelebbes rétegei körében is. Az állatkiállítás tizenegy csoportjába igen sok tenyészlovat, erdélyi magyar fajta tenyész-szarvasmarhát, bivalyt, juhot, sertést, baromfit, házinyulat, használati lovat és igásokrót jelentettek be, de gazdag anyag lesz felhalmozva a mezőgazdasági gép- és terménykiállításon is. A Kolozsvár és Szászfenyes határában tartandó talajmívelő-, porhanyító- és vetőgép bemutatón az összes Erdélyben sikerrel használható ilyenmü gépek bemutatásra kerülnek, azonban ezek mellett a legélénkebb az érdeklődés a kiállítások harmadik napján tartandó országos birtokpolitika nagyfontosságú, megoldásra váró kérdései kerülnek megvitatás alá. Szeptember 8-án az Erdélyi Kárpát Egyesület kirándulásokat rendez a révi vizeséhez, a Zichy-cseppkőbarlanghoz, a tordai hasadékhoz és a marosújvári sóbányához. Részletes, mindent felölelő programot megkeresésre azonnal küld az Erdélyi Gazdasági Egyesület (Kolozsvár, Attila-utca 10.) titkári hivatala.

A kolozsvári mezőgazdasági kiállítások bejelentési határideje. Az »Erdélyi Gazdasági Egyesület« által szeptember hónap 5-8. napjain Kolozsvárott rendezendő mezőgazdasági kiállítások bejelentési határidejét

augusztus 17-ig meghosszabbították. A helyigények kielégítése tekintetében azonban a rendezőség korlátlan felelősséget nem vállal s az elhelyezést is a bejelentés sorrendjében eszközöli.

Országos kukoriczakiállítás. Az országos magyar gazdasági egyesület a jövő évi február hónapban a földmívelésügyi miniszter támogatása mellett országos kukoriczakiállítást rendez. A kiállításnak az a célja, hogy az országban termelt kukoriczák összehasonlító termesztési kísérleteinek eredményét a hazai s az amerikai termelési eljárások eredményét, a trágyázási és műtrágyázási kísérletek eredményét, úgy a kukoricza jövedelmezőségét házi, feles vagy harmados művelés mellett bemutathassák. Magyarország ma még vezet a kukoriczatermelés terén Európában. Minthogy azonban most már a többi állam is rájött a kukoriczatermelés előnyeire, szükséges, hogy vezető szerepünket továbbra is megtarthassuk. Hogy ezt megtehesük, ilyen kiállítás keretében be kell mutatnunk kukoriczatermelésünket s a kiállítás eredményéhez irányítani a jövődéli kukoriczatermelést.

Ausztria termése. Az osztrák földmívelésügyi minisztérium termésbecslése augusztus elején a következő: Buza 2·5, rozs 2·7, árpa 2·4, zab 2·3, tengeri 2·9, len 2·3, burgonya 2·7, cukorrépa 1·9, takarmányrépa 2·2, káposzta 2·2, lóhere 3·4. A jelentés megemlíti, hogy a július hónapi esőzés következménye Galicziában és Bukovinában áradás volt. Az Alpeselek déli részein az időjárási viszonyok kedvezőbbek voltak, a hónap végén általában javult az időjárás. A buza aratása a kedvezőtlen idő miatt sok haszont szenvedett. A mag kifejlétsége és sulya legnagyobb részét kielégítő. A rozsaratás be van ugyan már fejezve, de a behordással még nem készültek el mindenütt. A minőség általában kielégítőnek, mondható. Az árpa aratását és behordását is nagyjában befejezték. A termés jó minőségű. A zab aratását e hónap elején a déli tartományokban befejezték, ellenben a magasabb fekvésű helyeken még éretlen. A déli országokban a száraz időjárás folytán a tengeri egészen megjavult és jó termést ígér. A cukorrépának még melegebb volna szüksége, hogy jobban fejlődjen. A takarmányrépa is megjavult.

Magyar gazdák és cseh gyárosok A Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja a Gazdaszövetség mult számában megemlékezik a cseh gyárosoknak és kereskedőknek arról a legújabb és a lapokban már szóvá is tett eljárásáról, hogy a felvidéki tótság körében nemzetiségi izgatással és külön e célból megalakított lap után akarnak maguknak piacot szerezni. A Gazdaszövetség reméli, hogy a hazafias tótok, a kik a felvidéki kirendeltség működésének jótékony hatását közvetlenül érzik, nem fognak beugrani ennek a nemzetiségi lobogó alá rejtőzött üzleti fogásnak.

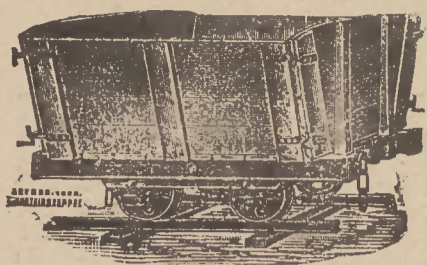
A földbirtok-forgalom Erdélyben. Kolozsvárott a szeptember 7-én tartandó gazdaszövetség kongresszuson ismét tárgyalásra kerül a magyar nemzeti földbirtok-politika kérdése. A szeptember 7-iki nagygyűlésen nyilvánosságra fogják hozni Erdély földbirtok forgalmi viszonyait az utóbbi tíz évről. E statisztika szeptember 7-ikére meg fog jelenni könyv alakjában is.

Megjöttek a bolgárok. Lassan-lassan, de már szállingóznak vissza a bolgár kertészek is Magyarországra. A főváros és környékén élő bolgár kertészek jöttek elsősorban vissza s nyomban hozzáláttak elhanyagolt földeik megmunkálásához. Megfogyva és pénz nélkül érkeztek vissza. Kinek az apja, kinek a fia vagy testvére maradt ott a lüleburgasi, kirkkilissei, dri-nápolyi, csataldzsai vagy bulairi csatatereken. Könnyes szemmel beszélnek élményeiket, de mi sem jellemzi jobban hazaszeretettüket, mint az, hogy nem a saját fájdalomokról panaszkodnak, hanem azt sajnálják, azt fájlatják, hogy hazájukat letiporta a szerb álnokság. Ha tudták volna, inkább tovább harcolnak vagy el sem kezdik. A kerületi számviteli osztályokhoz (adóhivatalok

Hizott sertéseket,
levágásra való hussertéseket a bécsi
vásáron legelőnyösebben értékesít

SCHLEIFFELDER ÉS TÁRSAI
WIEN, ST.-MARX.

A szállítás és eladás módozatai felől díjmentesen megbízható és gyors felvilágosítással szolgál. Magyar levelezés.

RÉPASZÁLLÍTÓ VASUTAK.

A beálló répaidényhez ajánlunk:

VÉTELRE

vagy

BÉRBE

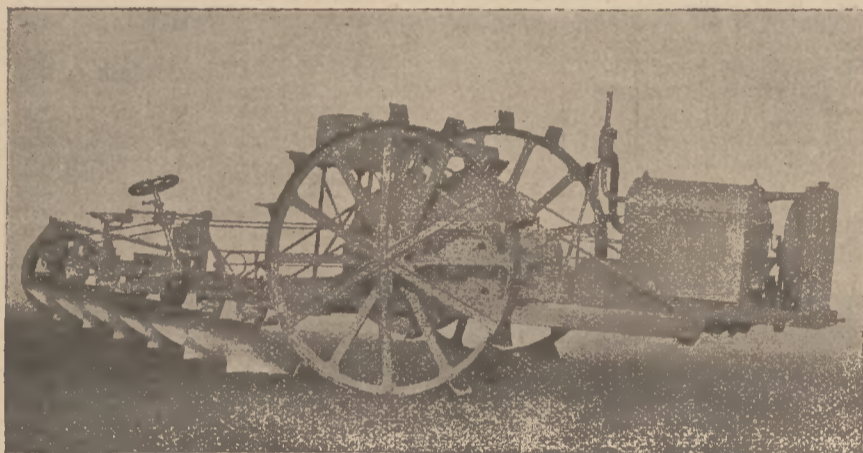
kedvező feltételek mellett teljes mezei vasutakat.

ORENSTEIN és KOPPEL BUDAPEST Andrassy-ut 53. szám.

FELVILÁGOSÍTÁSOK, KÖLTSÉGVETÉSEK díjmentesen.

STOCK MOTOREKE

erős, könnyű, egyszerű, olcsó.

Üzemben megtekinthető. Résztvesz a galántai ekeversenyen. Minden ekeversenyen **első** díjat nyert. Közel 700 eke dolgozik **kifogástalanul** a legkülönbözőbb talajviszonyok mellett.

Vezérképviselet:

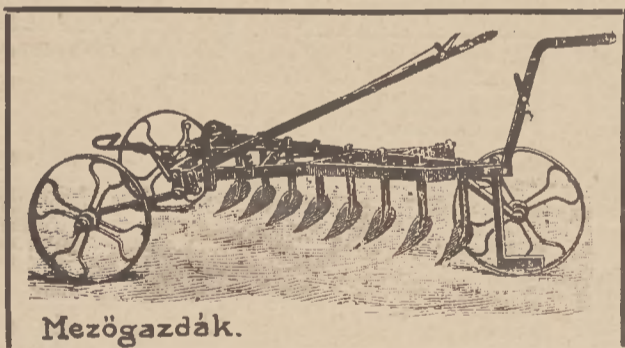
MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

okl. gépészmérnökök mérnöki irodája

BUDAPEST, V. KER., KLOTILD-UTCZA 4. SZÁM.

KÉPVISELETÜNK: Duna-Tisza köze, Tiszántul és Erdélyben: **DÉNES B.** betet társaság, Budapest, V., Lipót-körut 15.

TARLÓHÁNTÁSRA

Mezőgazdák.

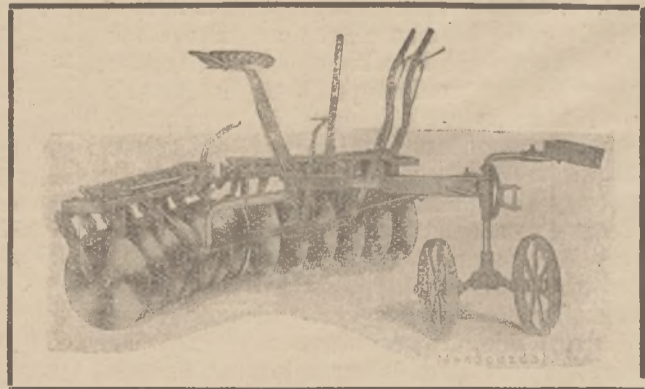
NYOLCZVASU KULTIVÁTOR.

legalkalmasabb eszközök a

NYOLCZVASU KULTIVÁTOR

és a

világhírű **DEERE-féle**
RUGÓS TÁRCSÁSBORONA.

RUGÓS TÁRCSÁSBORONA.

KAPHATÓK A

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉNÉL **BUDAPEST, V.,**
Alkotmány-u. 29. sz.

130726/1913. számhoz

Földhaszonbérleti hirdetés.

A magyar tanulmányi alapnak Temes vármegye Liget község határában fekvő Liget-Mira nevezetű $982 \frac{12}{160}$ hold területű birtoka **1913. évi október hó 1-től 1925. évi szeptember hó 30-ig, vagyis tizenkét évre** terjedő időtartamra leendő haszonbérbeadása iránt, az alulírt miniszterium IX-ik ü. osztályában (Hold-utcza 16. szám III. em. 44. ajtó) **1913. évi szeptember hó 9-ik napján déli 12 órakor** zárt ajánlatu nyilvános versenytárgyalás fog tartatni.

Az 1—1 koronás bélyeggel ellátott, lepecsételt ajánlatok az alantírt miniszterium segédhivatalának főigazgatójánál legkésőbb **1913. szeptember hó 9-én délelőtt 11 óráig** benyújtandó. A borítékon jelzendő: „Ajánlat a Liget-Mirai birtok bérletére.“ Az ajánlatban nem a holdankinti, hanem az egész birtokra beígért évi haszonbér számokkal és betűkkel kiirandó.

Az ajánlatok csak akkor tárgyalatnak, ha a kiszolgáltattott ajánlati minta perrendszerűleg, két tanu előttemezésével van aláírva.

Bánatpénzül 3000 korona készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban bármelyik állami (adóhivatali) pénztárnál teendő le és az arról szóló letéti nyugta az ajánlatokhoz csatolandó. Elkésve érkezett, kellőleg ki nem állított, vagy fel nem szerelt ajánlatok, valamint az utóajánlatok figyelembe vételre nem számíthatnak. Akik gyámság vagy gondnokság alatt állanak, ugyszintén olyanok, a kik a kir. közalapokkal szemben tartozásban vannak, vagy bármely czimen perben állanak, a versenyből kizáratnak.

A részletes versenytárgyalási feltételek, nemkülönben az ajánlati minták a vallás- és közokt. m. kir. miniszterium IX-ik ügyosztályában a segédhivatali főigazgatónál Budapesten, valamint a csáki közalap. Ispánságnál Csákon, Temesvármegyében, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Budapesten, 1913. évi augusztus hóban.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium.

128334/1913. számhoz.

Földhaszonbérleti hirdetés.

A magyar vallásalap tulajdonát képező és Temes vármegyében Széphelyjózsefszállás község határában fekvő, mintegy $547 \frac{582}{1600}$ holdat kitevő mezőgazdasági birtok

1914. évi október hó 1-től kezdődő, 1926. évi szeptember 30-ig terjedő tizenkét évre az alulírt miniszterium IX-ik ügyosztályában (Hold-utcza 16. szám, III. emelet 44. ajtó)

1913. évi szeptember hó 9-ik napján, déli 12 órakor,

zárt ajánlatu nyilvános versenytárgyaláson haszonbérbe fog adatni.

Az egy-egy koronás bélyeggel ellátott, lepecsételt ajánlatok az alantírt miniszterium segédhivatalának igazgatóságánál legkésőbb 1913. évi szeptember 9-én, délelőtt 11 óráig benyújtandók.

A borítékon jelzendő: „Ajánlat a Széphely-Mira-birtok haszonbérletére.“

Az ajánlatban nem a holdankinti, hanem az egész birtokra beígért évi haszonbér számokkal és betűkkel kiirandó.

Bánatpénzül 2000 korona készpénzben, vagy óvadékképes papirokban bármelyik állami (adóhivatali) pénztárnál teendő le és az arról szóló letéti nyugta az ajánlathoz csatolandó.

Elkésve érkezett, kellőleg ki nem állított, két tanuval nem láttamozott, vagy fel nem szerelt ajánlatok, valamint az utóajánlatok figyelembe vételre nem számíthatnak.

Akik gyámság vagy gondnokság alatt állanak, ugyszintén olyanok, akik a közalapokkal szemben tartozásban vannak, vagy bármely czimen perben állanak, a versenyből kizáratnak.

A részletes versenytárgyalási feltételek, nemkülönben az ajánlati minták a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium IX-ik ügyosztályában a segédhivatali igazgatóságnál Budapesten, valamint a közalapítványi ispánságnál Csákon, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Budapesten, 1913. évi augusztus hóban.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium.

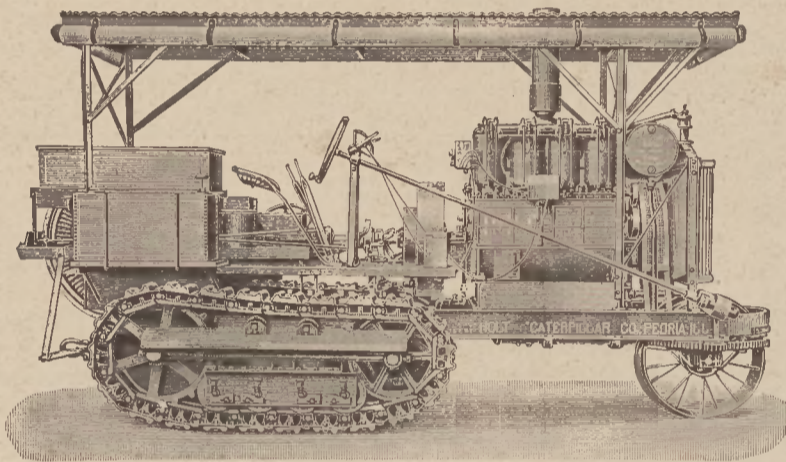
**A galántai nemzetközi
szántógépversenyen**

„CATERPILLAR”

**valamennyi versenytársa fölött
fényes győzelmet aratott.**

**A versenyfeladatot a legcsekélyebb benzinfogyasztással a legrövidebb idő
alatt a legkiválóbb kvalitással végezte s a fékpróbán a motor kiváló
működésével közfeltűnést keltett.**

Telefon: 170-77.

Telefon: 170-77.

**A CATERPILLAR a neki kiutalt 5 hektár = 8·66 kataszteri hold = 11·57 magyar hold nehéz,
kötött talaju területet 5 óra 12 percz idő alatt és csak 91½ kg. 0·760° fajsulyu nehéz
benzin felhasználásával szántotta fel s ezzel világrekordot teremtett.**

**A CATERPILLAR az egyetlen traktor, mely nem nyomja meg a talajt s nedves időben
lágý talajon vagy laza homokon is kiváló eredménnyel használható.**

**HOLT CATERPILLAR COMP. VEZÉRKÉPVISELETE
BUDAPEST, V., HOLD-UTCZA 15.**

Üzemátalakítás

miatt jutányosan eladó 1 db
8 1/2 HP. Tangyes birmingh ami
: gyártmányu, jókarban levő :

benzinmotor

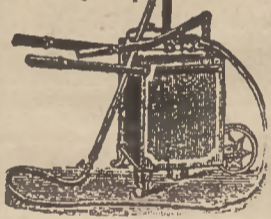
Gróf SZAPÁRY ISTVÁN
uradalma, Alberti-Irsa.

Eladó birtok

Somogy megyében, vasutállomástól 5 percznyire 505 magyar hold igen jó minőségű birtok élő és holt felszereléssel együtt szabad kézből minden órán eladó. A birtokból 460 hold szántó, a többi rét és legelő. Van rajta egy 5 szobás urasági lakás és megfelelő gazdasági épületekkel is jól fel van szerelve. Venni szándékozók forduljanak PFINN ISTVÁN takarékpénztári igazgatóhoz, Székesfehérvár, Fejérmegyei takarékpénztár.

A Heller-féle „KING“

gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az ecsetmunka 20-szorosát teljesíti.

Gyártók azonkívül:

PITTORE és TRIUMPH
nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelő szivattyúi azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát nincsen eldugulás nincsen piszkálás. Meszelő ár (teljes felszereléssel és gyümölcsfák permetezésére alkalmas két- vagy háromágú szóróval) 60 koronától 320 koronáig.

IG. HELLER BÉCS, II., Prater
Schrotzbergstrasse 1.
Kérjenek leírást. Képviselők kerestettek.

Legnagyobb megtakarítás
**időben,
pénzben
és anyagban!**

A „King“ kiváló gyorsmeszelő- és fertőtlenítő-gép sokoldalú használhatósága miatt egy mezőgazdaságban sem nélkülözhető. A szivattyúk teljesen tömör sárgarézből készülnek, javítások majdnem teljesen kizártak. „King“ tömlővezetékekkel többet teljesít, mint 20 ember ecsettel és mindenféle állványozást és elómunkátot feleslegessé tesz. Ezen gép egy nap alatt kifizetődik.

KLISÉKET

MINDENMŰ NYOMTATVANYOKHOZ
SZÉP ÉS TISZTA KIVITELBEN

PONTOSAN ÉS OLCSÓN
HÉSZIT

KOBLINGER GYŰLÉ

PHOTOCINKOGRAFIAI MŰINTÉZETE

BUDAPEST
VII. CSENGERI UT. 22.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEK IS PONTOSAN
ESZKÖZÖLTETNEK.

A SZŐLŐ TRÁGYÁZÁSA.

Irtá: **ORDÓDY LAJOS.** — Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel 3.45 K. Utánvétellel küldve 3.65 K.

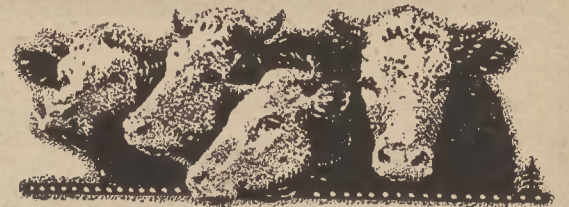
Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a „Gazdasági Lapok“ kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

Elsőrendű magyarfajú
**Erdélyi
jármosökrök,**
ugyszintén
1 és 2 éves magyarfajú
**Erdélyi
ökörborjúk**

minden időben nagy választékban kaphatók
ALEXA MIKLÓS-nál
Szamosújvárt,
Szolnok-Doboka megye.

Képzett gazda 250-300 m. hold terjedelmű birtokot bérbe vesz folyó évi nov. 1-i határidővel, legszívesebben úgy, hogy élő- és holtfelszerelését a birtokba viszi, esetleg nagyobb földbérlethez mintegy 30.000 korona tőkájével társul ajánlkozik. Szíves megkereséseket „Gazda“ jellegével postrestant Kisgyőrbe Zala megye címre kérem.

A mezőgazdasági kiállításon Budapesten az idén nagy sikert értek el a **CHVOJKA-féle**

önműködő itatók

Prospektust s költségvetést nyújt

CHVOJKA F. cég

PRELOUC 102. (Csehország.)

Gazdasági egyesületek tagjai külön
:: kedvezményben részesülnek. ::

Házi Kezelésben levő nagyobb uradalomban ez év folyamán a

RENDELKEZŐ FŐTISZTI ÁLLÁS

Kerül üresedésbe. Pályázóktól megkívántatik: feddhetlen előélet, hosszabb gyakorlat intenzív Kezelt nagyobb birtok önálló Kezelésében. Javaldalmazás, mely a fix fizetésen kívül a tisztaj. v. delemben való részesedésből áll, megállapodás szerint. Életrést, eddigi működést, családi állapotot és fizetési igényeket részletesen körülíró pályázatok „Önálló gazda 40 350“ sz. a. kórértnek: **Schwarz József** hirdetési irodájába, Budapest, Andrásy-ut 7.

MALOM BERENDEZÉSEK

LEGMODERNEBB
KIVITELBEN.

BENZIN CSÉPLŐKÉSZLETEKET

LEGMEGBIZHATÓBB SZERKEZETTEL
GYÁRT
MAGYAR ÁLTALÁNOS GÉPGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.
BUDAPEST. VI. VÁCZI-ÚT 14-1
ÁRLEGYZÉKET INGYEN KÜLD

A szőlő trágyázása.

Irtá: **Ordódy Lajos.** — Ára 3 korona. Ajánlott küldéssel 3.45 korona. Utánvétellel küldve 3.65 korona. Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük. — Megszerezhető a **Gazdasági Lapok** kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

Benzintraktor

legelsőrangú német gyártmány.

DIESEL

nyersolaj- és benzinmotorok gazdaságok részére!

Villamos berendezések.

SUGÁR LAJOS BUDAPEST
V., Lipót-körút 17.

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban:
Budapest, VIII., József-utca 15.

ŐSZI VETÉSRE diószegi óriási buzánkat,

kináljuk, a meddig a készlet tart, az általánosan elterjedt
mely számos gazda egybehangzó kijelentése és a magyarvári m. kir. növénytermelési kísérleti állomás által végzett termelési kísérlet eredménye szerint is úgy szem-, mint szalmáhozamra nézve első helyen áll. Ez évben az ajánlott szép aczélos vetőmag buza magas effektív súlyával, 82-83 kg. is kitűnik.
DIÓSZEGI CZUKORGYÁR, DIÓSZEG (Pozsony m.)

